

IOBE: Η εγχώρια οικονομία καταγράφει θετική δυναμική εν μέσω εξωτερικών κινδύνων

2024/04/23 20:07 στην κατηγορία ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Παρουσιάστηκαν τα βασικά σημεία της τριμηνιαίας έκθεσης του IOBE για την ελληνική οικονομία.

Ειδικότερα:

- **Η παγκόσμια οικονομία** συνέχισε να μεγεθύνεται το τέταρτο τρίμηνο του 2023, με σταθερό αλλά χαμηλό ρυθμό ως συνέπεια του υψηλού πληθωρισμού και της νομισματικής σύσφιξης. Οι οικονομίες των χωρών του ΟΟΣΑ αναπτύχθηκαν με ετήσιο ρυθμό 1,7% το τέταρτο τρίμηνο του 2023, κατόπιν ετήσιας αύξησης του ΑΕΠ κατά 1,6% στο προηγούμενο τρίμηνο. Ο πληθωρισμός αποκλιμακώνεται σταδιακά, αλλά παραμένει σε υψηλότερα από τα επιθυμητά επίπεδα, ενώ ο δομικός πληθωρισμός αποδεικνύεται επίμονος. Καθώς οι ρυθμοί πληθωρισμού υπερβαίνουν τους στόχους, οι κεντρικές τράπεζες εξακολουθούν να διατηρούν περιοριστική νομισματική στάση. Ωστόσο, οι αγορές προεξοφλούν μειώσεις των επιτοκίων μέσα στη χρονιά, εφόσον η πίεση στις τιμές συνεχίσει να υποχωρεί. Παρά την ισχυρότερη της αναμενόμενης αύξηση του ΑΕΠ το 2023, οι σφιχτές νομισματικές και δημοσιονομικές συνθήκες και η εντεινόμενη γεωπολιτική αστάθεια δημιουργούν κινδύνους για την οικονομική δραστηριότητα παγκοσμίως.
- **Η οικονομία της Ευρωζώνης** εμφάνισε οριακά θετικό ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης (0,1%) το τέταρτο τρίμηνο του 2023, αμετάβλητο σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, και έναντι ρυθμού 1,9% στο ίδιο τρίμηνο του 2022. Στο σύνολο του 2023, η οικονομία της Ευρωζώνης αναπτύχθηκε με ρυθμό 0,5%, ενώ για το 2024, η ΕΚΤ προβλέπει μεγέθυνση κατά 0,6% (από 0,8% το προηγούμενο τρίμηνο).
- **Επιβράδυνση της ετήσιας εγχώριας ανάκαμψης στο +1,2% το τέταρτο τρίμηνο του 2023**, έναντι ανάπτυξης +2,1% στο προηγούμενο τρίμηνο, λόγω κυρίως της συρρίκνωσης των πάγιων επενδύσεων (-5,7 % y-o-y). Πάρα την αύξηση των αποθεμάτων (+30,6% y-o-y), μείωση κατέγραψαν και οι συνολικές επενδύσεις (-1,2% y-o-y). Βελτίωση του εξωτερικού ισοζυγίου, λόγω ετήσιας ενίσχυσης των εξαγωγών (+2,1% y-o-y) και στασιμότητας των εισαγωγών (0,0% y-o-y). Βασικός μοχλός της μεγέθυνσης του ΑΕΠ κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023 ήταν η κατανάλωση (+1,8% y-o-y), λόγω της ετήσιας ενίσχυσης της

ιδιωτικής (+1,8% y-o-y) και της δημόσιας (+2,7% y-o-y) κατανάλωσης.

- **Για το 2024, το IOBE αναθεωρεί προς τα κάτω την πρόβλεψη για ετήσια ανάπτυξη της τάξης του +2,1%**, οριακά υψηλότερη έναντι του 2023, με ώθηση από την ενίσχυση των επενδύσεων (+7,8%, πάγιες επενδύσεις +9,5%) και την ανθεκτική στις πληθωριστικές πιέσεις κατανάλωση των νοικοκυριών (+1,3%, συνολική κατανάλωση +1,0%). Στον εξωτερικό τομέα, αναμένεται μικρή βελτίωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, με τις εξαγωγές και τις εισαγωγές να αυξάνονται ετησίως το 2024 κατά +2,2% και +1,9% αντιστοίχως. Σημαντικοί κίνδυνοι απορρέουν από την επιβράδυνση της οικονομίας της Ευρωζώνης, τη σφιχτότερη δημοσιονομική πολιτική, τη διατήρηση του πληθωρισμού και της αβεβαιότητας σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.
- **Η εκτέλεση του προϋπολογισμού** σε ταμειακή βάση κινήθηκε καλύτερα από τον στόχο το 2023. Καταγράφηκε ετήσια αύξηση στα δημόσια έσοδα (+12,4%), λόγω της αυξημένης οικονομικής δραστηριότητας, του πληθωρισμού και της σταδιακής κατάργησης των έκτακτων μέτρων στήριξης για τις κρίσεις πανδημίας και ενέργειας. Σε τροποποιημένη ταμειακή βάση, ο προϋπολογισμός κατέγραψε έλλειμμα 1,7% του ΑΕΠ και πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 1,8% του ΑΕΠ. Στο πρώτο δίμηνο του 2024 καταγράφηκε υπεραπόδοση σε σχέση με τον στόχο αλλά επιδείνωση σε σχέση με πέρυσι. Το πλεόνασμα στο ισοζύγιο του κρατικού προϋπολογισμού έφτασε τα €1.437 εκατ. (0,6% του ΑΕΠ) και το πρωτογενές πλεόνασμα διαμορφώθηκε στα €3.378 εκατ. (1,4% του ΑΕΠ), σε τροποποιημένη ταμειακή βάση. Η συνετή δημοσιονομική διαχείριση και η αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης κρίνονται ως κρίσιμοι παράγοντες για τη διασφάλιση της συνέχισης της θετικής δημοσιονομικής πορείας.
- Στο τέταρτο τρίμηνο του 2023 το **ποσοστό ανεργίας** παρουσίασε πτώση κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες, στο 10,5% από 11,9% ένα έτος νωρίτερα. Οι τομείς με τη μεγαλύτερη ετήσια άνοδο στην απασχόληση ήταν οι μεταφορές (+27,8 χιλ. απασχολούμενοι), οι κατασκευές (+27,2 χιλ.), η υγεία (+23,5 χιλ.), τα καταλύματα και η εστίαση (+21,1 χιλ.). Η ανοδική πορεία του δείκτη μισθολογικού κόστους ανακόπηκε το δ' τρίμ. 2023, ενώ πτώση κατέγραψε η συμμετοχή στην εργασία. Καθώς η χώρα προσεγγίζει μονοψήφιο ποσοστό ανεργίας, οποιεσδήποτε μειώσεις κατά τα επόμενα τρίμηνα ή έτη θα είναι αναπόφευκτα βραδύτερες. Παράλληλα με τη μείωση της κυκλικής ανεργίας, προτεραιότητα τίθεται στην αντιμετώπιση της εναπομένουσας διαρθρωτικής ανεργίας και της ανεργίας τριβής. Η απασχόληση αναμένεται να ενισχυθεί ηπιότερα το 2024, λόγω της ανοδικής τάσης σε κατανάλωση, επενδύσεις, εξαγωγές και σε επιμέρους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών. Το ποσοστό ανεργίας για το 2024, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του IOBE, αναμένεται να διαμορφωθεί στην περιοχή του 10,3%.

- Ο **ρυθμός μεταβολής του ΓΔΤΚ** διαμορφώθηκε στο 3,1% το α΄ τρίμηνο του 2024, από άνοδο 5,9% ένα έτος πριν. Η ενίσχυση των τιμών οφείλεται κυρίως στη θετική επίδραση της εγχώριας ζήτησης, καθώς και της επίμονης πληθωριστικής πίεσης σε αγαθά πρώτης ανάγκης, όπως τα τρόφιμα. Το IOBE εκτιμά ότι οι τιμές θα διατηρηθούν σε ηπιότερη ανοδική τροχιά στο σύνολο του τρέχοντος έτους, στην περιοχή του 3,0%, λόγω κυρίως της αναμενόμενης ανόδου των τιμών στα ενεργειακά αγαθά.
- Στο **τραπεζικό σύστημα**, μεταξύ των θετικών τάσεων, ξεχωρίζουν η ανάκαμψη της πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις, η περαιτέρω μείωση των ΜΕΔ, η βελτίωση δεικτών οργανικής κερδοφορίας, ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας, ενώ σταθεροποιήθηκε το κόστος δανεισμού του ιδιωτικού τομέα. Στις αρνητικές τάσεις, συγκαταλέγονται η αύξηση της έκθεσης των τραπεζών σε κρατικά ομόλογα, το υψηλό απόθεμα κόκκινων δανείων εντός και εκτός τραπεζικών ισολογισμών, η πιστωτική συρρίκνωση προς νοικοκυριά, η στασιμότητα στις ιδιωτικές καταθέσεις και το υψηλό περιθώριο επιτοκίου. Σημαντική ευκαιρία αποτελεί η επιτάχυνση υλοποίησης του αναθεωρημένου Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, στο οποίο απομένουν δεσμευμένοι Ευρωπαϊκοί πόροι ύψους €21,25 δισ. για την τριετία 2024-2026, εκ των οποίων τα €10,4 δισ. αφορούν το δανειακό σκέλος, δηλαδή επιχειρηματικά δάνεια με ευνοϊκούς όρους, προς μόχλευση με περαιτέρω ιδιωτικά και τραπεζικά κεφάλαια για τη χρηματοδότηση νέων παραγωγικών επενδύσεων.

Κατά την παρουσίαση της Έκθεσης ο γενικός διευθυντής του IOBE, Καθηγητής Νίκος Βέττας, τόνισε ότι η εγχώρια οικονομία καταγράφει θετική δυναμική, εν μέσω εξωτερικών κινδύνων, ενώ επεσήμανε την πρόκληση των δομικών αλλαγών. Μεταξύ άλλων, σημείωσε:

- Καταγράφονται σημαντικές **θετικές εγχώριες τάσεις βραχυχρόνια**, όπως το μειούμενο διαφορικό κόστος χρηματοδότησης, ο δυναμικός τουρισμός, η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, καθώς και οι δημοσιονομικές επιδόσεις που υπερβαίνουν τους στόχους. Ταυτόχρονα, ευκαιρία αποτελεί η υλοποίηση του αναθεωρημένου Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στο πεδίο των επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων.
- Αναδεικνύονται δύο **κομβικά ερωτήματα** για την πορεία της οικονομίας: (α) Το διεθνές περιβάλλον και οι εξελίξεις στην Ευρώπη θα ευνοήσουν ή θα επιβαρύνουν την ελληνική οικονομία; (β) Η ποιοτική αναβάθμιση της οικονομίας, με αλλαγές στη δομή της, επαρκεί για να οδηγήσει σε συστηματική αύξηση των εισοδημάτων μεσοπρόθεσμα;
- Διαφαίνονται σημαντικοί **κίνδυνοι στο διεθνές περιβάλλον**. Πρωτίστως, αμείωτες εξελίσσονται οι γεωπολιτικές και πολεμικές εντάσεις χωρίς ορατό οδικό χάρτη αποκλιμάκωσης και επίλυσής τους. Επιπλέον, ο βηματισμός των δυτικών οικονομιών τελεί υπό αναθεώρηση, εν όψει και των επερχόμενων

εκλογικών διαδικασιών σε ΗΠΑ και ΕΕ. Ταυτόχρονα, η ανθεκτικότητα της Ευρωπαϊκής οικονομίας δοκιμάζεται, με αποτέλεσμα να είναι κρίσιμος ο συνδυασμός πολιτικών, όχι μόνο εκ μέρους των νομισματικών αρχών, που θα αντιμετωπίζουν και όχι μεταθέτουν προβλήματα.

- Μεταξύ των **εγχώριων προκλήσεων** ξεχωρίζουν η αρνητική έκπληξη από την πορεία των επενδύσεων το 2023, η κόπωση σε δείκτες της αγοράς εργασίας και στο οικονομικό κλίμα, καθώς και η ανάγκη διεύρυνσης της φορολογικής βάσης. Παράλληλα, αναδεικνύεται η κρισιμότητα του ρυθμιστικού ρόλου του κράτους, περισσότερο ωστόσο στη κατεύθυνση διασφάλισης υγιούς ανταγωνισμού και ενίσχυσης της παραγωγικής βάσης, αντί για την επιβολή σύνθετων και μεταβαλλόμενων περιορισμών.
- Είναι σκόπιμο οι ασκούντες πολιτική να προτάξουν **προτεραιότητες με μεσοπρόθεσμο ορίζοντα για την ενδυνάμωση της παραγωγικής βάσης**. Στο πλαίσιο αυτό, έχει σημασία η στόχευση μιας εύρυθμης αγοράς εργασίας μέσα από ενίσχυση κινήτρων για συμμετοχή και ουσιαστική κατάρτιση του εργατικού δυναμικού. Επιπλέον, κρίσιμη είναι η τόνωση της παραγωγικότητας μέσα από ενσωμάτωση νέων τεχνολογικών και ενίσχυση της καινοτομίας μέσα από το άνοιγμα της οικονομίας σε νέες δραστηριότητες και νέα επιχειρηματικότητα. Παράλληλα, ευεργετικά θα δράσει η απελευθέρωση και ανακατανομή πόρων της οικονομίας μέσα από την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη επίλυση των κόκκινων δανείων. Τέλος, προϋπόθεση αποτελεί η διασφάλιση σταθερότητας και διαφάνειας στους κανόνες της αγοράς σε συνδυασμό με τη δραστική απλοποίηση διαδικασιών στον δημόσιο τομέα.